

teoretických a konceptuálních podnětů i inspiraci pro komparativní empirické projekty (s. 316).

Knihu Romana Vída lze v českém prostředí srovnat zejména s publikací Dušana Lužného *Náboženství a moderní společnost*. Sociologické teorie modernizace a sekularizace, která vyšla v roce 1999. Od té doby se nicméně v životě sekularizačního paradigmatu mnohé událo. Vzhledem k tomuto časovému odstupu publikace Romana Vída zpracovává i příspěvky autorů k sekularizační debatě po nástupu nového milénia. V tomto ohledu nelze opomenout především významného současného obhájece sekularizačního paradigmatu Steva Bruce. Zajímavá je například Bruceova polemika s Peterem Bergerem a kritika jeho „paradigmatické konverze“, když Berger na sklonku tisíciletí prohlašuje, že se dříve mýlil, a naopak hovoří o desekularizaci světa. Roman Vido se však snaží věnovat i starším autorům, kteří jsou někdy v sociologických diskusích o sekularizaci (podle jeho názoru) neprávem opomíjeni. Jako příklad lze uvést Richarda Fenna.

Vido na práci Lužného v dobrém slova smyslu navazuje, přičemž ji také výrazně rozšiřuje, doplňuje a aktualizuje. Oproti Lužného spíše přehledové publikaci pak práce Romana Vída poskytuje více provázaný text, kde je téma sekularizačních teorií zpracováno do podrobnějších detailů s větším důrazem právě na chronologii sekularizační debaty (respektive životní dráhu sekularizačního paradigmatu). V této historizaci a systematizaci sekularizační debaty lze spatřovat také jeden z hlavních přínosů publikace.

Závěrem lze říci, že kniha poskytuje poměrně hutný text, který je však zároveň dobře čitelný. Roman Vido v něm podrobným způsobem předkládá „životopis“ členitě sekularizační debaty, která probíhá zhruba od 60. let 20. století až dodnes. Na

mnoha místech má však text určité přesahy, přičemž se (zejména v předposlední kapitole) dotýká i dalších problémů současné sociologie náboženství i sociálních věd obecně. Určitý význam může mít práce i na poli vědních studií, protože autor zde na konkrétním případě popisuje, jak se vlastně postupně stane, že se ustaví „nějaké“ paradigma, a jakým způsobem pak toto paradigma žije a dále se vyvíjí. Přestože se kniha může jevit některým čtenářům místy až příliš deskriptivní, domnívám se, že je v rámci české sociologie náboženství důležitým příspěvkem.

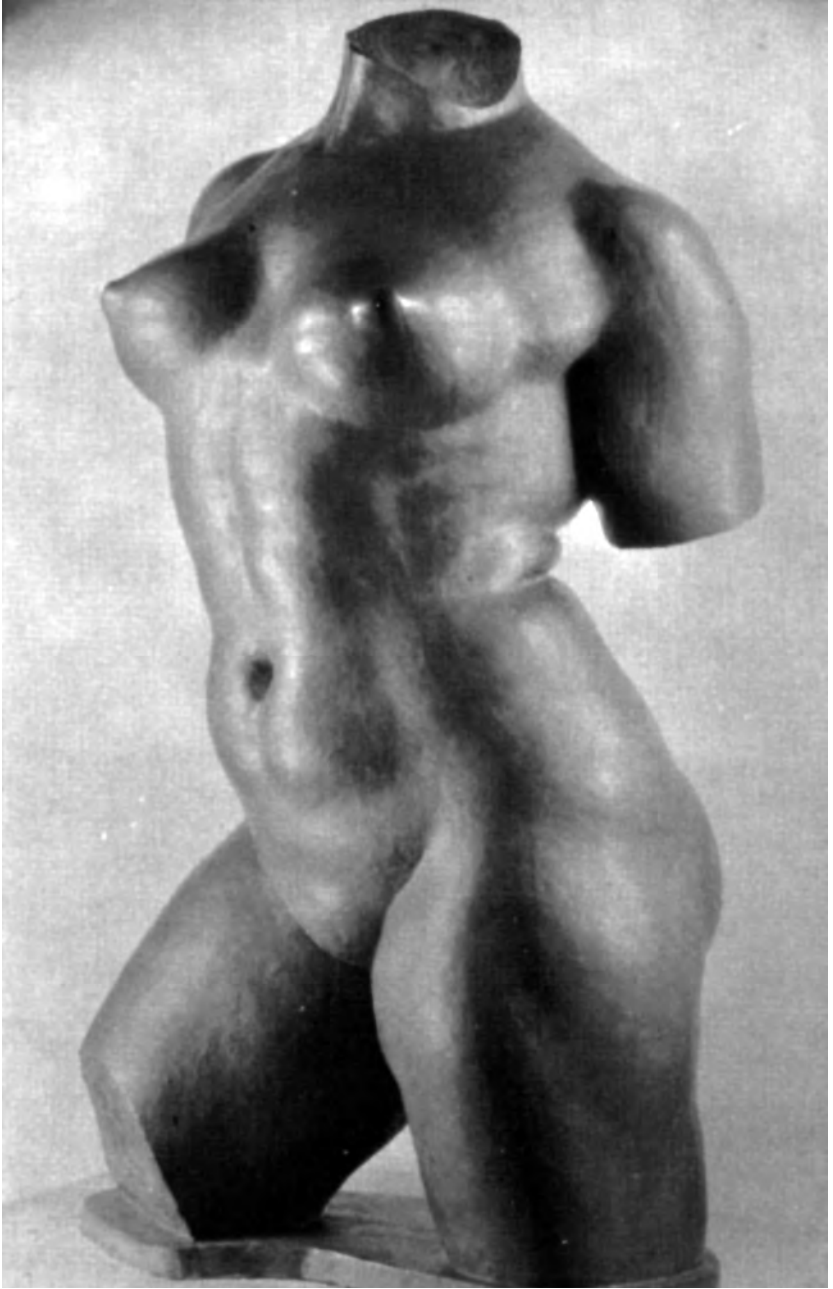
M. Vrzal

* Vido, Roman: *Konec velkého vyprávění? Sekularizace v sociologické perspektivě*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, Masarykova univerzita, 2011, 352 s.

Radkin Honzák: Babičku potrkal jelen aneb Co tomu říkáte doktore?*

Názvem *Babičku potrkal jelen aneb Co tomu říkáte, doktore?* vás psychiatr, pedagog a exšéfredaktor Praktického lékaře MUDr. Radkin Honzák, CSc. (1939) naláká k sáhnutí po uvedeném knize. Název si vypůjčil z perel-citátů Jaroslava Žáka: „Zavolejte lékaře, babičku potrkal jelen“ (s. 34), ale nic bližšího se o tom nedozvíte. Zato se už v první kapitole – *Doktore, co tomu říkáte?* – dočtete o jeho pacientech z léčebny v Kosmonosích, s nimiž si z počátku nevěděl co počít, např. s pacientkou se sedm let trvajícím těhotenstvím očekávajícím Stalinovo dítě.

Svou knihou navázal na své dříve vydané I v nemoci si buď přítelem (1989), *Kurs psychologické sebeobrany v neza městnanosti* (1991), *Krise v životě, život v krizi* (1994) a jiné. Obsahuje 43 textů,

Aristide Maillol, Torzo pomníku Blanquiho, 1905–1906

z nichž většina jsou lékařské: Workoholik a jeho ženy, Děloha na leasing – proč jsem proti, Ať žijí duchové a nové choroby!, Jak léčit diktátora (Hitlera), atd. Jiné jsou etické: Jak poznat lháře?, Čestné a nečestné chování aneb Jak odolat pokušení, Komunismus je stejné svinstvo jako nacismus. Další přesahují z medicíny do oblastí výtvarného umění, hudby, beletrie a přírodních věd: Paradox handicapu, Tma v duši – William Styron aj. Nakonec bych rád vyzvedl tři: Smí humor do medicíny?, Malé opáčko z lékařské psychologie a Psychosomatická medicína dnes, která proti biomedicínskému modelu klade lepší model biopsychosociální.

Kniha je napsána populárně-naučně, poučí a pobaví nejen psychiatry, ale všechny čtenáře. *J. Sedlák*

* Radkin Honzák: Babičku potrkal jelen aneb co tomu říkáte, doktore? Praha, Galén 2012, 210 s.

Jan Balhar a kol., Český jazykový atlas, *Dotatky*^{1*}

Na podzim 2011 vydalo nakladatelství Academia šestý, závěrečný, sumarizující svazek *Českého jazykového atlasu* (ČJA), nazvaný *Dotatky*. Završilo se tak unikátní jazykovězeměpisné dílo představující první úplný obraz územního rozrůznění českého národního jazyka.

¹ *Dotatky* jsou věnovány PhDr. Janu Balharovi, CSc., též dlouholetému spolupracovníkovi redakce *Universitas*, u příležitosti 80. narozenin. J. Balhar se na vzniku ČJA se podílel od počátku až po završení celého díla (tj. od přípravy *Dotazníku* přes terénní výzkum po vedení autorského kolektivu všech 6 svazků ČJA). Za celoživotní dílo a především za práci na ČJA byla J. Balharovi předána v roce 2011 čestná oborová medaile J. Dobrovského.

Předchozích pět svazků vyšlo v letech 1992 až 2005. První tři svazky ČJA jsou věnovány lexikální zásobě z významových okruhů „člověk“, „místní a domácí prostředí“ (svazek 1), „zahrad a sad“, „živočišstvo“, „les a rostlinstvo“, „krajinu“, „čas a počasí“, „vesnice dříve a nyní“, „zábavy a zvyky“ (svazek 2), „hospodářská usebdlost“, „polní práce, zemědělské nářadí a nástroje“, „dobytek a drůbež“ (svazek 3). Čtvrtý svazek je věnován územním diferencím morfologických forem všech ohebných slov. Pátý svazek obsahuje několik částí: jádro tvoří kapitola o vybraných jevech hláskoslovných, zpracovány byly též jevy syntaktické a tvoření adverbií, další část představuje výsledky z doplňkového výzkumu ve městech, poslední část přináší mapy svazků izoglos excerpovaných z celého ČJA. Celkem ČJA 1–5 obsahuje 1 558 map a 1 578 komentářů. Mapy ukazují nové členění dialektů.

Závěrečný svazek *Dotatky* (576 s.) zpřístupňuje ČJA jako celek. K rychlé orientaci v rozsáhlém pětisvazkovém ČJA slouží především kompletní rejstřík nářečních dokladů obsažených ve všech předchozích dílech, dále rejstřík zpracovaných položek a rejstřík autorů. *Dotatky* obsahují úvodní nářeční mapu, která byla zároveň podkladovou mapou pro kartografování, seznam pravidelných regionálních obměn, mapy ilustrující geografické rozšíření těchto obměn a seznam obcí a měst, ve kterých byl uskutečněn výzkum. Výzkum byl proveden letech 1964–1972 ve 420 venkovských obcích (223 v Čechách, 197 na Moravě a ve Slezsku). Na výzkum ve venkovských lokalitách navazoval v letech 1973–1976 výzkum ve městech. Pro tento účel byla vytvořena síť 57 bodů (rozsahem je to zhruba osmina bodů venkovských) reprezentujících 37 měst vnitrozemských (18 v Čechách, 19 na Moravě a ve Slezsku) a 20 pohraničních (12 v Čechách, 8 na Moravě a ve Slezsku).